

Põhjatäht

LÄÄNE-SAARE VALLA AJALEHT

Neljapäev, 4. veebruar 2016 Nr 3 (25)

Lümanda kool 120 – põlvkondade kool

27. jaanuaril toimus Lümanda põhikoolis õppetöö pidulik ja samas väga tõises õhkkonnas. Kooli 120. aastapäeva tähistati õpilaste ajalookonverentsiga, kuulamise ära 10 erisulist ettekannet.

Urve Vakker
ajalooõpetaja

Kes minevikku ei mäleta, elab tulevikuta

“Kes minevikku ei mäleta, elab tulevikuta,” alustas direktor Liia Raun koolipere õnnitlemise ja avasõnadega. “Lümanda kool sai alguse Viidu külas Kuu-siku talus, kus õppetöö algas 1896. aastal,” jätkas kooli 19. direktor ja õpetaja ning kooli vilistlane ajaloo meenutamisega. “120 aastat on pikk aeg, meie koolis on õppinud ligi 2000 õpilast ja õpetanud 150 õpetajat, kellest on pikima staažiga - 44 aastat - praegugi koolis töötav õpetaja Külli Lindau. Kõige pikemat aega on kooli juhtinud direktor Hermilde Part - 21 aastat. On peresid, kus sama kooliteed on käinud 4-5 põlvkonda, nii et oleme tõepoolest põlvkondade kool,” tõdes praegune koolijuht.

“Täna on aga see päev, kus kõik õpilased saavad esitleda oma kooli kohta tehtud uurimistööid. Pärast seda toimub väike tervituskontsert ja päeva kulminatsiooniks kujuneb oma kooli laulu esmaettekannet. Päev lõpeb ühise piduliku lõunasöögi ja koos meisterdatud küpsisetordi söömisega,” tutvustas päevakava huvijuht Reet Laht. “Ja pärast lõunat jõuame ka õppetunde pidada, kindlasti vaadake ka näituseks seatud pildialbumeid. Need pakuvad toredat äratundmisrõõmu,” rõhutas ta.

Õpilaskonverents kodukoolist - Lümanda kui põlvkondade kool

Õpilased hakkasid oma ettekandeid ette valmistama juba II veerandi alguses. Nüüd olid kõik klassid oma uurimistööd lõpetanud ja nende ettekandmiseks hoolega valmistunud. Alustas 8. klass, kes keskendus ettekandes Lümanda ministriumikooli algusaastatele. Siis õpiti palju vene keeles ja õppekavas oli 13 õppeainet, eksameid tuli teha kuus-seitse. Õppetöö kestis viis aastat, kuigi kool oli 2-klassiline. Oli internaat, kus elamiseks oli õpilaste

Esinevad 4. klassi õpilased Uku Kassuk, Jusep Lonks, Kaili Lilles, Andreas Rae, Maria Õunap, Kristi Tiitson, Helina Tarkmeel ja Fred Erik Kuivjõgi.

tel kodust toodud oma voodi, kast asjade jaoks ja söögikraam. Kooli ööelu juurde käisid ka padjasõjad ja muud hullumised. Õpetaja Kukele tehtud kukekiremine ei lõppenudki nurgas seismisega, vaid ilusat kikerikiid tuli uuesti ette kanda. Tõljal tohtisid koolimaja esiust kasutada vaid kooli direktor ja inspektorid, viimaseid kartsid nii õpetajad kui ka õpilased. Pärast Esimest maailmasõda oli kool heas korras ja üks suuremaid maakoole Saaremaal.

Seitsmendikud keskendusid järgmistele perioodidele kümnenndite kaupa: tulid koolivormid, uued õppeained (60-ndatest aastatest alates üle 20), uued õpetajad ja kooli nimetused. Õpilased tutvustasid küsitluse tulemusi, kus vastajad olid välja toonud oma kooliaja mälestusi, õpetajaid, naljakaid seiku ja muid meenutusi.

Kolmas klass, kellest üllatavalt paljudel on vanemad ja vanavanemad meie kooli vilistlased, kandis ette põnevaid mälestuskilde nende kooliajast. Laupäevane koolipäev, puudevadamine ahjude ette, lumesõjad, tööd kooliaias, onnide ehitamised - need olid vaid mõned seigad kogutud meenutustest. Palju tuli jalgsi koolis käia ja talviti oli lumi nii sügav, et “kõravad jätsid jäljed lumehangede peale”. Mõni laps sai karistuse juba enne tunde kätte, tal tuli oma kooliasjad kodust ära tuua, mis sest, et “matkata” tuli 10 km

kaugusele Karlasse. “Kui sul lauatenise reketit polnud, siis sa polnud nagu mitte keegi,” meenutati emade-isade koolipõlve sporditegemisi.

Viies klass oli uurinud väga põhjalikult praegust kooliperet. Õpetaja Tiio Penu on teise põlve õpetaja, sest tema isa Manivald Jõgi andis kehalise kasvatuse ja füüsikatunde, juhtis kooli spordielu 27 aastat (1953-1980).

Viiendikud tõestasid arvu- de keeles, et oleme tõeline põlvkondade kool. Meie 71 õpilase hulgas on praegu koolis üks õpilane 5. põlvest ja üheksa õpilast 4. põlvest. Esimest põlve on meie kooli õpilast 15 last. 8 lapsel on nii ema kui ka isa olnud meie kooli õpilased. 15 õpilasel on ema-isa mujal koolis käinud, aga vanaema-vanaisa on meie kooli vilistlased.

Nende arvu- de tõestuseks töid üheksandikud välja oma järjepidevuse, sest neil oli nimetada esivanemaid, kes olid lõputunnistuse saanud 1914. aastal, ja õdesid-vendi, kes lõpetasid 2014. aastal. Esivanemate hulgas oli nii August Mälgu klassikaaslast kui ka tema õpilasi.

Teine ja esimene klass olid uurinud koolimaja. Kuigi kool on väliselt olnud 120 aasta jooksul sama, siis klasside paigutus ja otstarve on ajas päris palju muutunud. Köök, internaadi- toad, garderoobid, õpetaja ja direktori eluruumid, pioneeride

koolijütsid saavad lugemise selgeks väga erinevatest aabitsatest, siis varasematest aastatest on rohkem tuntud ainult neli erinevat esimest lugemisraamatut.

Kuuendikud võtsid vaatluse alla põneva küsimuse: kuhu edasi? Põhikool on ju üks esimesi koolitappe ja õppimise kodust kaugemal seisab alles ees. Viimase kümne aasta andmed näitavad, et kõige populaarsemaks kooliks on meie õpilaste hulgas osutunud Saaremaa ühisgümnaasium. 93-st õpilasest valis selle järgmiseks kooliks 36, Kuressaare gümnaasiumi valis 27, ametikoolis jätkas õpinguid 19 ja mujal koolides 11 õpilast. Vaid üks lõpetaja on pärast põhikooli lõpetamist kohe tööle läinud.

Pika ettekannete rea lõpetasid üheksandikud, tutvustades kooliperele väikest valikut meie tuntumatest vilistlastest: Peeter Süda, August Mälk, Eduard Treirat, Mihkel Neps, Aadu Hint, Teele Viira.

Tervituskontsert õpilastelt ja kooli oma laul õpetajatelt

Konverentsile järgnes muusikaline tervitus, kus III klass esitas muusikalis-sõnalise loo ajast ja ajarrattast, laulsid mudilaskoor ja klasside ansamblid, III-IV klassi poisid pühendasid laulu koolile.

Ja oligi käes ajalooline hetk: eeslauljatena õpetajate ansambel Talvike ja IX klass ning kogu koolipere kandis esmakordselt ette “Oma kooli laulu”, mille oli viisistanud muusikaõpetaja Karin Pulk ning sõnad seadnud kokku õpetajad Kairit Kiisla, Liia Raun ja Reet Laht. Esmaettekannet sai meelilendavalt ilus. “Sa avad meile homse päeva väravad, me armas kodukool ja lapsepõlvema. Me sinult saanud eluks mõtte särava - mõistuse ja südametunnistusega!” kõlas laulu refrään ligi 100 sünnipäevalise suust.

Nii sai kooli 120. sünnipäev vääriiselt tähistatud, aga juubeliaasta jätkub juba uute üritustega. Loomulikult käib koolielu juurde põhjalik õppetöö ning head spordi- ja muude alade saavutused.

Oma kooli endisi õpilasi, õpetajaid ja kooli töötajaid ootame kokkutulekule 23. juunil, et hoida elavana oma kooli lugu. Ütleb ju kooli laulu 3. salmgi: “Aastad kiirel lennul lapsepõlve viivad, seljataha jäävad kooliaastad head. Ja kui kaugele meid kannavadki tiivad, kooli hoian mälestuste pikas reas...”

Küünalde süütamine sünnipäevatornil. Esiplaani 9. klassi õpilased. 2X JANNO TUULIK

tuba - kõik on mahtunud koolihoone seinte vahele. Koolimaja koridoris sai isegi liivakasti kaugust hüpata, vahel harva ka õpetajate trepist üles joosta. Väiksesse saali mahtus koolipere erinevate ürituste ajal, oli see siis kooli lõpetamine, aktused, pioneerikoondused või hoopis kehalise kasvatuse tunnid. Vanemad olid meenutanud, millised raskused ootasid ees päris suurtes spordisaalides võisteldes. Esimene klass oli aga koolimaja kohta väga erinevaid

arvused kirja pannud, lugedes kokku aknad (59) ja korstnad (11), trepiastmed (2x 28), stendid, kooli ruumid ning diivanidki.

Krihvlist-tahvlist tindipoti ja arvutini, õppevahenditest oma vanemate ja vanavanemate aegadel andis ülevaate neljas klass. Muidugi on arvutid tänapäeva õpilaste mõõdapääsmatu õppevahend, kuid aastaid tagasi said tähed-numbrid selgeks just krihvlist-tahvlist või arvelauda kasutades. Kui tänapäeva

Peagi avanevad võimalused LEADER-toetuse taotlemiseks

Saarte koostöökoogu on üks 26-st LEADERi tegevusgrupist Eestis, kes vahendab Maaelu Arengukava alusel Eesti maapiirkondade arendamiseks ettenähtud LEADER-toetust. Saarte koostöökoogul on 91 liiget - meie liikmeskonnas on maakonna ettevõtjaid, mittetulundusühinguid ning kõik Saare maapiirkonna omavalitsused.

Kõik 26 LEADERi tegevusgruppi koostasid selle aasta sügiseks oma strateegia, mis on iga piirkonna oma nägu - koostatud just selle piirkonna inimeste endi kirjeldatud maapiirkonna probleemidest ja vajadustest lähtuvalt, kuid arvestades siiski LEADERi põhimõtteid.

Meie tegevusgrupi strateegia on kättesaadav meie kodulehel <http://skk.ee/strateegia-2015-2020/> ning näeb ette võimalusi strateegia elluviimiseks kolme toetusmeetme abiga.

- Meede 1 – Ettevõtete konkurentsivõime suurendamine ja ühistegevus.

- Meede 2 – Elujõuliste kogukondade arendamine ja elukeskkonna parendamine.

- Meede 3 – Piirkonna arengut ja ettevõtlust edendav ühistegevus ja koostöö.

Kõige varem, 31. märts kuni 14. aprill, on plaanis taotluste vastuvõtt meetmesse 2, mille raames toetatakse tegevust piirkonna kultuuripärandi ja traditsioonide hoidmiseks ja arendamiseks. Tegevuse fookuses on kogukondade sidususe suurendamine ühistegevuse kaudu ning uuenduslikud lahendused ja võimekuse arendamine piirkonna jaoks oluliste kogukonnateenuste pakkumisel.

Meetme 1 ehk maapiirkonna ettevõtjate konkurentsivõime suurendamiseks ettenähtud projektitaotluste vastuvõtt on planeeritud septembrikuusse.

Oma projektiideest tasub rääkima tulla meie nõustajatega, kes oskavad hinnata abikõlblikkust ja aidata toetustootlust kirjutada. Nõustamisaja saab kokku leppida, kirjutades oma ideest ja nõustamissoovist aadressil info@skk.ee.

LEADER-meetmete infopäevad taotlejatele toimuvad üle Saaremaa järgmiselt:

- 22.02 kl 16–18 Hellamaa külakeskuses (Muhu vald)
- 25.02 kl 18–20 Ruhnu rahvamajas (Ruhnu vald)
- 29.02 kl 16–18 Võhma koolimajas (Mustjala vald)
- 29.02 kl 16–18 Kihelkonna rahvamajas (Kihelkonna vald)
- 1.03 kl 16–18 Tornimäe rahvamajas (Põide vald)
- 2.03 kl 16–18 Sandla kultuurimajas (Pihtla vald)
- 3.03 kl 16–18 Nasva klubis (Lääne-Saare vald)

Terje Aus,
Saarte koostöökoogu tegevjuht

2013. a maikuu Karalas. Eesti rahva lemmikküla komisjon küla tegemisi üle vaatamas. Pildil komisjon eesotsas komisjoni esimehe Ene Ergmaga, maavanem Kaido Kaasik ja külainimesed.

TAAVI JUULIK

Karala külaelu arendamise selts tähistab 20. aastapäeva

Pühapäeval, 7. veebruaril peab Karala külaelu arendamise selts oma 20. sünnipäeva. Esitasin seltsi eestvedajale Kaja Juulikule mõned alguspäevi meenutavad küsimused.

Merike Lipu,
infotöötaja

Kust tuli idee luua Karala külaelu arendamise selts?

Kakskümmend aastat tagasi oli 7. veebruar see päev, kui me istusime Siltsi talus koos ja otsustasime, et me teeme mingi seltsi. Ega me tol ajal teadnud, mis selle seltsi nimeks või asjaks saab. Kuna kokku sai kümme naist, ei tahtnud me ikkagi nais-seltsi luua, kuigi need olid tol ajal väga populaarsed. Et külas oli ka palju käsitöötajaid, oleksime võinud ju sellest ajendatult teha käsitööseltsi, aga seda me ka ei tahtnud. Siinsamas piirkonnas Taritus oli selleks ajaks juba meie mõtlesime ka, et võiks sõna "areng" ikkagi sees olla

ning nii saigi see pikk ja lohisev nimi. Taritu oli kindlasti ka edaspidi pidepunkt, millest alguses joonduda. Ma arvan, et seltsi idee kui selline tuli minult ja mina siis rääkisin inimestega, et võiks midagi teha. Esialgu oligi vaja leida neid inimesi, kes tulevad kaasa ja kellega koostööd teha. Alguses, kui koos käisime, sai ikka naerud, et mis külaelu areng see koos kohvi joomine ikka on, aga kui nüüd kahekümne aasta peale tagasi mõelda, siis tegelikult on neid arenguid tehtud küll. Üks suuremaid on muidugi meie külamaja.

Mitu inimest oli esimeses juhatuses ja kui palju oli seltsil liikmeid?

Juhatus oli kolmeliikmeline: Linda Ratas, Enna Raud ja mina. Seltsi liikmeid oli alguses kümme ja kõik nad olid naised. Meestega isegi ei räägitud, naisega sai ikka suheldud, kasvõi poesabas kokku saadud. Oma kümme aastat olid seltsis ainult naised, aga tegelikult aitasid ka

mehed ikka kaasa ja eriti füüsilistes töödes. Täna on mehi seltsis juba küll ja küll.

Millised olid teie esimesed ühised ettevõtmised?

Esimesena tekkis koostöö lastega. Külas oli tol ajal palju väikseid lapsi ja esimene asi oli lastega koos joonistamine. Külas oli kunstnik, kes sai lastega väga hästi läbi. Nädalavahetustel saadi ühes peres kokku ja joonistati pilte. Teiseks meenub, et naised, kes seltsi moodustasid, hakkasid laulma. Jah, kaks esimest asja, mis kohe meenuvad, on pensionäridest lauljad ja lastest joonistajad. Kuna selts loodi ju veebruaris, siis oli kohe-kohe saabumas vastlapäev ja see oli ka seltsi esimese suure ürituse - kohe 60 inimesega. Algul oli nii külaelanikel kui ka liikmetel eufooria ja taheti asju teha.

Kui palju on seltsi algusaegade tuumikust jäänud tegutsema ka praegu?

Üheksa inimest on jäänud

endiselt seltsi liikmeks, üks inimene kolis ära ja seega lahkus ka seltsist. Osa neist on muidugi juba vanemad inimesed, kes toetavad mõtetes alati meie tegemisi ja osalevad päevastel üritustel.

Millal jõuti olulise külamaja ehitamise ja valmimiseni?

Külamaja me alguses otsisime, see tähendab, otsisime ruume, kus koos käia. Algul käisime peredes koos, aga arvasime, et see päris õige ei ole ja et võiks olla ikka mingi neutraalne pind. Seal, kus asub praegune külamaja, oli enne külamajade kokkuklopsitud putka ja sellest saigi alguses kooskäimakoht. Nii-pet-näpet sai seal isegi remonditud, aga tegelikult ei olnud sellel majal nägu ega tegu, kuigi kõik üritused said tehtud.

2002. aastal sai tehtud juba uus külamaja projekt, aga ehituseks läks 2010. aastal. Miks see nii kaua venis? Ilmselt ei olnud siis selliseid inimesi. 2009–2010 tulid mehed juhatusse ja kogunesid sellised inimesed,

kes olid suutelised suurema asja ette võtma. Külamajade ehitamist. Kahest etapist koosnenud projekti tulemusel valmis Karala külamaja. Maja on uus ja suuremaid investeeringuid ei vaja, majandame ise ära. Täpselt paraja suurusega meie kogukonnale ja seega suudame ise edukalt seda maja ülal hoida. Isegi PRIA kiitis meid selle eest, et olime ehitanud meie kogukonnale täpselt paraja suurusega maja. See eesmärk oli meil kohe alguses, et me peame suutma seda ise üleval pidada.

Pidulikult sünnipäevapidu peetakse 26. märtsil Lümända kultuurimajas, kuhu oodatakse suuremat seltskonda, ka inimesi sõprusseltsidest ning muid külalisi lähemalt ja kaugemalt. Õigel päeval, 7. veebruaril istutakse külarahvaga koos külamajas.

PALJU-PALJU ÕNNE KARALA KÜLAELU ARENDAMISE SELTSILE! Ikka pikki aastaid ja edukaid arendamisprojekte ja järgmisteks aastakümneteks!

Õpilasesinduse laager

22.–23. jaanuaril toimus Kärla põhikoolis õpilasesinduse laager, kus osalesid 5.–9. klassi õpilasesinduse (ÕE) liikmed.

Laager algas kogunemisega, kus panime kirja laagri reegli. Sellele järgnes ÕE kehtiva põhimääruse muutmine ja uuendamine. See oli kõige mahukam ülesanne laagri jooksul, mis nõudis lausa poolteist tundi. Pärast pingsat mõttetööd oli aeg süüa traditsioonilist kartulilalatit ja viinereid. Oli võimalus külastada ka poodi.

Pärast väikest pausi toimus ajurünnak teemal "Kuidas teenida raha?". See näitas, et noored võivad tahtmise korral väl-

ja tulla nutikate ja lõbusate ideedega, mida on võimalik ellu viia. Loomulikult pakuti naljaga pooleks välja ka pangaröövimist ja SMS-laenu võtmist.

Ajurünnaku järel hakkasime kujundama õpilasesinduse stendi. Kuigi enamik oli päevast üsna väsinud, mõtlesid kõik kaasa ja pakkusid välja kaasakiskuvaid ja hiilgavaid mõtteid stendi kujundamiseks.

Sellega oli kogu planeeritud töö tehtud. Järgnes vaba aeg, mil vaatatakse filmi ja maiustasime eelnevalt poest ostetud snakkidega. Pärast mängisime ka pudelimängu, millest osavõttu paljud hiljem kindlasti kahetsesid.

Hommikul oli ametlik äratus kell 8.30 ja hommikusöögile ilmusime kõik veidi uimastena. Söögiks oli pirukaid ja ka putru. Juurde pakuti kohvi või teed. Enne kojuminekut täitsime ära tagasisidelehe, kuhu oli võimalus kirja panna kõik oma mõtted ja ideed ning samuti ka küsimused, mis laagri jooksul tekkinud.

Kokkuvõttes oli see üks ülivägev laager ning suur tänu noorsootöö praktikandile Maris Õispuule ja huvijuht Külli Luubile, et nad meile sellise võimsa laagri korraldasid.

Kaisa ja Triinu-Liis,
7. klass

5.–9. klassi õpilasesinduse liikmed.

MARIS ÕISPUU

Lääne-Saare valla külvavanemate teine ümarlaud

28. jaanuaril kogunes Laadjala külamajas järjekorras teine Lääne-Saare valla külvavanemate ümarlaud. Selle tuulise, vihmase ja trööstitu ilmaga oli meid kohale tulnud 35 inimest. Tegu oli ennekõike hariva kokkusaamisega – erinevad oma ala professionaalid rääkisid projektidest ja toetustest.

Siinkohal edastan tänusõnad sõnavõtjatele: vallavalitsuse liikmele Jaanika Tiitsonile, Helje Pendile Saaremaa arenduskeskusest, Annika Preile maavalitsusest ja Ivar Ansperele Saarte koostöökogust.

Elkõige tahan tänada kõiki külvanemaid ja aktiivseid sädeinimesi, kes oma kohtolekuga meid austasid. Olete olulised külaelu edendajad ning koos ühiselt tegutsedes ja kambavaimu üleväl hoides suudame teha olulisi samme ja hoida Lääne-Saare valla külaelu au sees.

Nagu kokku lepidud, kohtume juba kolme kuu pärast, aprillil viimasel neljapäeval!

Merike Lipu,
infotöötaja

Lääne-Saare valla teisest külvavanemate ümarlauast osavõtjad.

MERIKE LIPU

RAHVASTIK

Valla rahvastik 2015

2015. aasta kogutulemus oli Lääne-Saare vallas elanikkonna vähenemine 21 inimese võrra. See on meie suurust arvestades küllaltki väike miinus – 0,29%. Kui kevadel tundus, et inimesed kirjutavad end vallast välja vaidluse tõttu haridusruumi küsimustes Kuressaare linnaga, soovides tagada oma lapsele kooli- või lasteaiakoht, siis aasta kokkuvõttes võib öelda, et linna lähiumbruses elanike arv hoopis suurenes, vähenemine tuli mujalt. Kogumuutus –21 jaguneb pea võrdselt rände (sisse kirjutates end 259, välja 269 inimest ehk –10) ja loomuliku iibe (sünde 74, surmasid 85 ehk –11) vahel.

Meie külad jagunesid rahvaarvu muutuse järgi täpselt kolmeks. Kasvavate külade grupis olid kõige esimesed Lümända-Kulli (11–14 inimest), Aula-Vintri (16–20 in), Taritu (21–26 in), Vendise (23–28 in), Pärni (15–18 in), Kaarma Kirikuküla (25–30 in). Need külad ei ole küll kõige suuremad ja muutused neis ei pruugi tunduda märkimisväärsed, kuid tegelikult on just eriti neis, keskustest kaugemal, iga inimene kulla hinnaga ning elanikkonna suurenemine omaette tubli saavutus. Kantidest kasvavad enim Vaivere-Muratsi kant (14 in), Kudjape (14 in) ja Sauvere (9). Täpselt kolmandikus küladest-alevitest rahvaarv ei muutunud. Vähenemised andsid end enim tunda Karala (–14 in), Aste (–23 in) ja Kärla (–11 in) kandis. Rõõmustas laste sündimine, neid sündis Aste kandis 11, Kärla ja Lümända kooli piirkonnas 12, Randvere-Kaarmise kandis 9, Kaarma kandis 8, Kudjapel 7, Nasva kandis 6, Upa-Tahulas 4, Eikla kandis 3 ja Vaivere-Muratsi kandis 2. Kokkuvõtteks võiks öelda, et muidugi oleks positiivne iive parem, kuid arvestades meie suurt ja maaakonna üldist demograafilist olukorda, ei saa 2015. a tulemust üle ka eriti kurta. Jääb ikka soovida, et inimesed leiaksid meie vallas endale kodu, et teeksime kõik endast oleneva, elamaks pika ja terve elu, ning et ikka sünniks tublidesse peredesse armastatud lapsi.

Jaanika Tiitson,
vallavalitsuse liige

Lääne-Saare vallas hakkas kehtima uus koerte ja kasside pidamise eeskiri

Lääne-Saare vallavolikogu võttis 27. jaanuaril oma määrusega nr 3 vastu koerte ja kasside pidamise eeskirja Lääne-Saare vallas.

Lääne-Saare vallavalitsus
vald@laanesaare.ee

Eeskiri sätestab koerte ja kasside kui lemmikloomade pidamise nõuded Lääne-Saare valla territooriumil. Eeskirja mõte ja vajadus on reguleerida koera- ja kassipidajate kohustusi, et ennetada loomade pidamisega kaasnevaid ohte teiste isikute tervisele ja varale, kuid samas aegselt reguleerida ka loomade kaitse tagamist, sh hulkuvate loomade püüdmist ja pidamist.

Vastuvõetud eeskirja kohaselt tuleb Lääne-Saare valla territooriumil peetavad kassid ja koerad märgistada mikrokiibi ja kanda üle-eestilisse lem-

mikloomaregistrisse (www.llr.ee) hiljemalt 1.09.2016. Erisus kehtib kinnisel territooriumil peetavate kasside suhtes. Eeskirjas tuuakse välja ka korra-kaitseseadusest tulenev kohustus tagada inimeste õõrahu ning nõue, et loomapidajad peavad tagama loomade pidamisest tekkiva häiringu lõpetamise.

Täpsem info eeskirjast, mis on kättesaadav Riigi Teatajas ja Lääne-Saare valla kodulehelt "KESEKOND -> lemmikloomad" alt

Oma lemmikuid on võimalik kiibistada:

- Taluapteegis (Tallinna tn 30, Kuressaare) hinnaga 7 eurot/loom;
- FIE Margus Birkenfeldti juures (Karja 3, Kuressaare) hinnaga 10 eurot/loom;
- veterinaararst Aili Viin (sõi-

dab koju kiibistama) hinnaga 7 eurot/loom + transporditasu.

Paneme loomaomanikele südamele, et lemmikloomade pidamine ei tähenda vaid aeg-ajalt paitusi, söögipalukete jagamist või veekausi täitmist, vaid vastustundlik loomapidaja peaks olema ka kursis tema elukoha territooriumil kehtiva lemmikloomade pidamise eeskirjaga ja käituma oma lemmikloomaga heaperemehelikult. Loomaomanikud võiksid kindlasti kaaluda ka oma lemmikloomade steriliseerimist või kastree- rimist, vältimaks olukorda, kus lisaks teile peab kogu naabrus- kond või küla teie lemmiku järglaste eest hoolitsema. Lemmikloomade steriliseerimiseks ei pea tingimata Kuressaarde sõit- ma, vaid veterinaari on võimalik ka koju kutsuda. Lisainfo: Katrin Hämelai-

nen, järelevalvespetsialist, tel 45 20 479 või 51 28 987, e-meil: katrin.hamalainen@laanesaare.ee; Liina Saar, keskkonna peaspetsialist, tel 45 20 468 või 53 300 787, e-meil: liina.saar@laanesaare.ee.

Lemmikloomade kiibistamine on oluline, et viia kaotsi läinud loom omanikuga võimalikult kiiresti kokku ja ennetada kodutute loomade arvu kasvu. Aastas edastatakse Eesti loomakaitse seltsile, loomade varjupaikadele ja erinevatele kuulutusteportaalidele tuhandeid teateid kaduma läinud loomadest. Samas näitab aastatepikkune praktika, et on pelgalt õnne- nelik juhus, kui koduteelt eksinud kiibistamata lemmikloom oma pere juurde kiirelt ja ohutult tagasi jõuab.

Mikrokiip on vaieldamatult üks olulisemaid ja taskukohasemaid garantiisid ekslema läi-

nud lemmikloomale turvalise kodutee tagamiseks.

Igaveseks kaduma jäänud lemmikutest ja nendega juhtunud ränkade lugudest hoolimata on enamik kassidest ja koertest jätkuvalt kiibistamata ja lemmikloomade registrisse kandmata. Kui loomal on kiip ja ta on kantud lemmikloomade registrisse, leitakse varjupaika toodud looma omanik mõne tunni jooksul. Omaniku andmed on registris kättesaadavad ööpäevaringselt. Lisaks varjupaikadele saavad mikrokiipi kontrollida ka veterinaarliinikud.

Siinkohal on oluline märkida, et vastavalt seadusele muutub kinnipüütud loom kaks nädalat ehk 14 päeva pärast leidmist varjupaiga omanikuks, mis tähendab, et 14 päeva möödudes on varjupaigal õigus loom hukata. Kiibi olemasolu päästaks seega teie lemmikloomu elu.

VALLAVALITSUSES

Lääne-Saare vallavalitsuse istung toimus 20. jaanuaril.

Ehitusloa andmine

- elamu ja abihoone ehitamiseks Kotka tee 1 Lahekülas;
- puurkaevu rajamiseks Männiku mü Taritu külas.

Valla vara kasutusse andmine

Kaarma külas asuv munitsipaalomandis olev Spordimaja kinnistu koos spordimajaga anti otsustuskorras kasutada tasu eest 10 aastaks osaaühingule Aus Rüütel valla elanike ja külalistele vaba aja veetmise ja sellega seotud teenuste parandamise eesmärgil.

Muud küsimused

Võeti vastu Lümända Karu-Kati lasteaia arengukava. Kooskõlastati vallavolikogu 16.12.2015 otsuse nr 66 alusel ettevalmistatud Kuressaare Kastani tn 20 asuva kinnistu ja hoone kasutuslepingute projektid. Vallavolikogule esitatakse "Noorte projektaagri pidamise korra" ja "Sihtasutuse Lääne-Saare Hoolekanne põhikirja muutmise" eelnõu. Andres Tinno andis ülevaate Soome Pirkkala valla külastusest ning sealsest sotsiaalhoolekande süsteemist ja asutustest. Kooskõlastati MTÜ Eesti Naabrivälve esitatud leping naabrivälvesektori loomiseks Sikassaare külas.

Lääne-Saare vallavalitsuse istung toimus 26. jaanuaril

Sundvalduse seadmine

Seati tähtajata sundvaldused Elektrilevi OÜ kasuks Aste küla Sulase, Punase, Halli, Valge ja Rohelise kinnistule kohustusega taluda koormatavatel kinnistutel elektrikaabelliinide ehitamist, remontimist ja hooldamist.

Detailplaneeringu algatamine

Algatati Mändjala küla Vana-Värava detailplaneering.

Ehitusloa andmine

Ehitusloa anti puurkaevu rajamiseks Aida mü Kaisvere külas.

Sotsiaaltoetused

Nõustuti sotsiaaltoetuste maksimisega 14-le toimetulekuraskustes olevale ja vähekindlustatud perele.

Nõustuti täiendava sotsiaaltoetuse maksimisega 14-le puudega isikule.

Nõustuti täiendava sotsiaaltoetuse maksimisega ühele puudega lapse perele.

Muud küsimused

Kinnitati valla maade maksustamise andmed 31.12.2015 seisuga.

Vaadati läbi vaie vallavalitsuse 1.12.2015 korralduse nr 691 osas.

Moodustati komisjon Lääne-Saare valla tunnustuste andmiseks.

Muudeti vallavalitsuse 12.01.2016 korraldust nr 23.

Vaadati läbi projekterimistingimuste korralduse eelnõu ja suunati see avalikustamisele.

Arutati maade munitsipaalomandisse taotlemise Lümända valla üldplaneeringu kohaselt.

Andrus Lulla, vallasekretär

